

Eesti Kunstiakadeemia restaureerimisteaduskond

TORNIMÄE APOSTLIKU ÕIGEUSU KIRIKU KÖSTRIMAJA

2006/2007. õ-a. arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täienduskoolituse lõputöö

Saaremaa, Põide vald, Tornimäe küla, Kiriku

Koostas: Kadri Reinumägi

Tallinn 2007

SISUKORD

SISUKORD.....	2
1. SISSEJUHATUS	3
2. ARHITEKTUUR-AJALOOLINE VÄÄRTUS.....	4
3. ÕIGEUSU TULEK SAAREMAALE	4
4. KIRIKU JA JUURDEKUULUVATE HOONETE EHITUSLUGU.....	5
5. KÖSTRIMAJA AJALOOST	5
6. ÜMBEREHITUSED	7
7. HOONE VÄLINE VAATLUS	8
7.1 VUNDAMENT	8
7.2 TREPID.....	9
7.3 SEINAD	9
7.4 KATUS.....	10
7.5 AKNAD	11
7.6 UKSED	11
7.6 VÄLISVIIMISTLUS.....	12
8. KOKKUVÕTE	12
9. KASUTATUD ALLIKAD	14

LISA 1. Objekti inventeerimiskaart

LISA 2. Joonised

LISA 3. Fotod

1. SISSEJUHATUS

Tornimäe Apostliku Õigeusu kiriku köstrimaja (vt. foto 1) on ehitatud 1873. aastal Riia linnaarhitekti H. Scheeli projekti järgi. Hoone on lihtsa neljakandilise põhiplaani ja viilkatusega, lõunapoolses küljes tuulekojaga. Fassaadid ja plaanid on algupäraselt olnud sümmeetrilised kesktelje suhtes (vt. joonis 1). Muidu väga lihtsa üldmuljega hoone iseloomulikumateks detailideks on ehitusaegsed akende-uste piiralauad, karniisid ja sarikaotsad. Säilinud on 3 algupärast akent ja 2 siseust.

Aadress: Saaremaa, Põide vald, Tornimäe küla, Kiriku

Omanik: Tornimäe Apostliku Õigeusu kiriku kogudus

Objekti valikul lähtusin suurel määral selle asukohast – oma kodukandi lugu on alati huvitavam uurida. Lisaks sellele on Tornimäe kiriku hoonestus, seehulgas ka köstrimaja, üks omapärasemaid objekte sealmail – selliselt kaunistatud puitehitisi seal palju ei kohta.

Nagu objektiga lähemalt tutvudes selgus, on tema algupärane ilme suhteliselt palju muutunud – rookatus välja vahetatud praeguse eterniitkatuse vastu, palkseinad saanud kattedeks laudise, samuti on värvilahendus uus. Samas on ka hoone funktsioon muutunud – algsest köstrimajast elumajaks, seejärel kontorihooneks ja siis jälle elamuks. Kõik etapid köstrimaja eluloos on jätnud oma jälje, kuid ma ei ütleks, et majale tehtud muutused oleksid ebaõnnestunud – muidugi ei ole eterniitkatuse esteetilisest vaatepunktist sellele hoonele parim lahendus, kuid vettpidav katusekate on kindlasti parem kui mitte midagi.

Kuna köstrimaja kuulub siiski kirkule, kus tõenäoliselt remondiraha igale poole ei jätku, on arvata, et suuremaid korrastustöid kompleksiga lähiajal ette ei võeta.

2. ARHITEKTUUR-AJALOOLINE VÄÄRTUS

Antud hoone ei ole arhitektuurimälestisena riikliku kaitse alla võetud. Siiski omab terve kirikukompleksi harvaesinevas ja ühtses stiilis puithoonestus teatavat arhitektuur-ajaloolist väärtust, millele lisab kaalu see, et hoonete projekteerijaks on kunagine Riia linnaarhitekt H. Scheel.

3. ÕIGEUSU TULEK SAAREMAALE

Põhjasõja (1700-1721) tulemusena läksid senised Rootsi provintsid Eestimaa ja Liivimaa Vene impeeriumi koosseisu. Tsaari otsusega kaotati pärisorjus Eestimaal 1816. ja Liivimaal 1819. aastal. Sellest ajast saati oli talupoegadel oma pisike maalapp, mis pidi perel hinge sees hoidma. Kuid kuna selle maa eest tuli mõisnikele „teoga“ renti tasuda, siis pidid talupojad mõisapõllul orjana töötama. Kui juhtus ikaldus, siis kaasnes sellega ka näljahäda. (4. lk 4)

1840. ja 1841. aastal olid Saaremaad ikaldused ja loomataudid ning rahvast tabas näljahäda. Rahva seas levisid kuuldused „keisri usku“ minekuga kaasnevatest hüvedest: maa jaotamisest, teoorjuse ja maksude kaotamisest, talurahvale vilja ning raha jagamisest, laste koolisundusest vabanemisest jne. (2. lk 76)

Saaremaal vallandus õigeusku siirdumine alates 1846. aasta kevadest. Kolme kuu jooksul avaldasid põidelased massiliselt soovi astuda vene usku – kokku 1831 inimest. 1848. aastaks oli ümbruskonnas usku vahetanud 4942 inimest, mis tegi õigeusklike protsendiks 68,1. Pöide õigeusu koguduse ametlik avamine toimus 1847. aastal. Jumalateenistusi viidi läbi Uuemõisa vana härrastemaja ühes väikeses toas.

Usuvahetusliikumine vaibus mõne aastaga tuntavalt, kuid tekkinud kogudus Pöides oli suur. 1850. aastal jagunes see kolmeks: Tornimäe, Kahtla ja Ööriku. Kirikuamet Riias otsustas ehitada kirikud ja nende juurde kuuluvad hooned. Tornimäele tuli ehitada kirik, pastoraadihoone, köstrimaja ja kiriku juurde kuuluv kihelkonnakoolimaja. (4. lk 4)

4. KIRIKU JA JUURDEKUULUVATE HOONETE EHITUSLUGU

Kõigi hoonete projekteerijaks oli Riia linnaarhitekt H. Scheel. Ehitustegevus Tornimäel käis 1872. aasta kevadest 1873. aasta sügiseni. Tähtsaim objekt oli ristikujulise põhiplaani, viie torni ja kellatorniga õigeusu kirik, mis pühendati Jumalaema Neitsi Maarja kaitsmise mälestuseks (vt. foto 2).

Kolm kiriku juurde kuuluvat hoonet – preestri-, köstri- ja koolimaja ehitati puust. Köstrimaja endise elaniku Anton Kivi ja kohaliku elaniku Eino Kirsi väidete põhjal on palgid pärit Poola männimetsadest, kust need Riiga parvetati. Seal saeti need neljakandilisteks, laoti üles, nummerdati, võeti lahti ning saadeti, kokkupanemisplaani ühes, laevadega Sitme randa, Tornimäest 5 km kaugusele. Lastis olid ka kõik valmis ukse ja aknad. Sitme rannas ootasid kohalikud talupojad hobustega ja materjal veeti ehituspaika.

Kõik kirikukompleksi kuuluvad hooned on ühtse stiili ja ehitusviisiga, ühtsete detailidega. Hoonete sarikaid kannab tunnuslikult ühesugune konstruktsioon – nn. toolvärk. Kõiki välisuksi ja aknaid raamistavad klassitsistlikud sammasmotiivid, nelinurksed tugipostid seisavad ka kõikide kiriku puuhoonete välisnurkades. Preestrimaja (vt. foto 3) ja koolimaja said sindlikatuse, köstrimajale tehti rookatus. Esinduslikumad hooned – preestri- ja koolimaja said laudvoorderduse, köstrimaja tagasihoidlikumana pidi leppima palkidega. (4. lk 6)

5. KÖSTRIMAJA AJALOOST

Hoone arhitektiks oli Riia linnaarhitekt H. Scheel, ehitusmeistriks Krüger, samuti Riias. Ruumide jaotus oli järgmine: hoone keskkoha läbis umbes 2 meetri laiune koridorivöönd, mis oli liigendatud esikuteks ning sahvriteks. Mõlemale poole koridori jäi põhjapoolne köök ja lõunapoolne elutuba. (vt. joonis 1)

Mõlemas koridori otsas oli välisuks. Hiljem ehitati lõuna poole tuulekoda koos käimlaga. Tuulekoda on oma ehitusdetailidelt (sarikaotsad, ukse piirdetailid) ühtne

ülejäanud hoonega. Laed ja põrandad olid maja valmides laiadest värvimata laudadest, seinad krohvitud ja seejärel lubjatud.

Pilt uuest köstrimajast võis olla küllaltki kummaline: välisseinad neljatahulistest tõrvatud palkidest, katus roost ja malgad harjadel, aknad ja ukсед kaunistatud võõrapäraste sammaste, karniiside ja pilastritega.

Nime „köstrimaja“ sai hoone hiljem. Kuni 1920. aastani elasid selles paljud kiriku abiteenistujad, kooliõpetajad ja mõned köstrid. Siit ka nimi „köstrimaja“. Köstri- ja preestrimaja vahel oli siis ja on ka tänapäeval ühine kaev. Ühine oli ka saun (vt. foto 4) , mis asus köstrimajast lõunas, kiviaia taga. Saunast ida poole jäi kaks lauta , väiksem köstritele, suurem preestritele ja panipaigaks kirikule. 1940. lõpus veeti saun kaevu juurde, kus ta seisab tänaseni. Majade vahelist õue ääristasid kahelt poolt kiviaiad. (vt. joonis 3)

1920. aastal kolisid köstrimajja uued alalised elanikud, kelleks olid 1920-1923 Anton Kivi pere, 1923-1935 Kallingud ja 1935-1950 Järvesalude perekond. Pärast Järvesalude lahkumist saabus köstrimajas asutuste periood, mis kestis kuni 1987. aastani.

Väikeses kirikule kuuluvas palkmajas töötasid Tornimäe külanõukogu, sidejaoskond ja raamatukogu. Nn „kirikumägi“ oli sellel ajal Tornimäe keskuseks, siin olid kirik, kool, kontor ja pood. Kogu elu keerles kirikumäe ümber. Juba kaugelt võis mõista köstrimaja tähtsust – maja välisseinu „ehtisid“ eesti- ja venekeelsed asutuste sildid. Sees rippusid kõikjal stendid, teated, eeskirjad ja muidugi Lenini, Stalini, Marxi ja Engelsi pildid. 1961. kolis külanõukogu Orissaarde, 1987. aastal kolis Tornimäe külaraamatukogu vastvalminud kontor-klubi hoonesse.

1988. aastast kuni tänaseni on majas elanud perekond Ringmäe. (4. lk 12-14)

6. ÜMBEREHITUSED

Kõige esimene ümberehitus oli tuulekoja mahu lisandumine hoone põhimahule. (4. lk 7) Stiililt ühtib see täiesti ülejäänud hoonega, välise vaatluse põhjal võiks arvata, et see on ehitatud põhimahuga samal ajal.

Tuulekoja aken on uus, tõenäoliselt pärineb see köstrimaja nn. asutuste perioodist (1950-1987), kui hoones asusid raamatukogu, külanõukogu ja sidejaoskond.

Sidejaoskonna ajal laiendati ka parempoolse toa akent, aken vahetati välja uuema vastu, karniis jäi paika, kuid kadunud on aknaalused puitdetailid. Piirlauad jäid alles. Kuna ülemine karniis oli uue ja laiema akna jaoks liiga kitsas, siis selle ebakõla peitmiseks on praegune omanik värvidega puuduolevat karniisiosa imiteerinud. Pealiskaudse vaatlemise käigus seda puudujääki ei märkagi. (vt. foto 5)

1988. aastal pärast asutuste lahkumist köstrimajast tehti kapitaalremont kõikides siseruumides, mille käigus likvideeriti lõunapoolne sahvri e. „komorka”, suleti põhjapoolsesse tuppa viiv uks, kööki ehitati pliit, maja keskele ehitati täiesti uus ahi, mis küttis koridori ja idapoolset tuba, uuendati läänetiiva ahju, tubade seinad kaeti kipsplaadiga, tapetseeriti ja värviti (vt. joonis 2). (4. lk 15)

Laudvooderdusega löödi palkseinad üle 1988. aastal. (3)

Samuti on juurde tehtud väike aken idapoolsesse pööninguseina (vt. foto 6).

Keldri olemasolu koha pealt lähevad endiste elanike mälestused lahku - Boriss Kivi kinnitas, et köögi põranda all oli kelder. Võibolla mingil etapil on köstrimajal kelder olnud, kuid siis suletud ja unustatud, sest hiljem majas elanud Valeria Kalling peab juttu keldrist eksituseks. (4. lk 10-11)

7. HOONE VÄLINE VAATLUS

7.1 VUNDAMENT

Vundament on tehtud paekivist. Hoone idapoolsel küljel on vajumine suurem, on näha, et hoone idapoolne sein on vajunud rohkem kui läänepoolne sein - vahelagi on silmaganähtavalt viltu. Võimalik, et pinnas maja all ebaühtlane või on paekividest rajatud vundament kuskilt laiali vajunud. Kui hoone vajumine on peatunud ja hoone turvalisusele ohtu ei ole, siis pole vundamenti tugevdada vaja.

Sokkel on samuti paekivist ja krohvitud tsementkrohviga. Üldiselt heas seisukorras, kuid sokli loodepoolsel nurgal on märgata pragunemist (vt. foto 7), mis tõenäoliselt on põhjustatud lähedal asunud puu juurtest. Praeguseks on puu maha võetud ja kahjustused ei tohiks süveneda.

Tsementkrohv tuleks eemaldada, kuna on paekivivundamendile liiga tihe ja jäik kate, seega ei talu kivide deformatsioone ja takistab niiskuse väljakuivamist, mille tagajärjeks on krohvibraod ja niiskuskahjustused soklist kõrgemal. Samuti võtab tsementkrohv maha kukkudes kaasa ka müürimörti ja kivide pealispinnast tükke. Vundament tuleks uuesti krohvida lubikrohviga.

Soklit kaitsev ja vihmavett eemale juhtiv veelaud puudub hoone põhjapoolsel fassaadil. Lõunapoolsel küljel on maapind nii palju kõrgemal, et soklit on vähe näha. Ka paikneb majaseinale liiga lähedal lillepeenar. Kuna taimede juured hoiavad pinnase niiske ja lillepeenra kastmisel lisandub pinnasesse vett veelgi, võib niiskus pääseda seinakonstruktsioonideni.

Kuna puithoone fassaadi kaitseb suurel määral vee ärajuhtimine, tuleks paigaldada vihmavee äravoolusüsteem. Selle paigaldamisel tuleb jälgida, et vihmaveetoru ots ulatuks maapinnale lähedale ja juhiks vihmavee hoonest eemale.

Katuselt vabalt langev vesi suurendab sokli niiskukoormust veelgi.

Ka ei ole maapind hoone suhtes vett eemalejuhtivalt kaldu. Võivad tekkida niiskuskahjustused vundamendile.

7.2 TREPID

Hoonel on trepp ainult põhjapoolse sissepääsu juures. Trepp on puidust, kuid arvatavasti on varem olnud paekivitrepp analoogselt preestrimajale. Trepi alumised laudad on vastu maad, on märgata niiskuskahjustuse jälgi. Hoone algupärast ilmet arvestades võiks taastada paekiviplokkidest trepi.

Hoone kunagised elanikud räägivad salapärasest keerdtrepist, mis olevat lõunapoolse sissepääsu koridori lõpus paiknenud. Trepp oli unikaalne ja silmapaistev eelkõige konstruktsioonilt ja eriti ilusad olevat olnud nupud käsipuu küljes. Hetkel viib pööningule redel ja keerdtrepist ei ole jälgegi.

7.3 SEINAD

Seinad on neljakandilistest palkidest ja kaetud laudisega. Laudis paigaldati hoonele alles 1988. aastal, enne seda olid maja palkseinad lihtsalt rootsipunaseks värvitud (3). Seda, et laudis on hiljem paigaldatud, võib näha ka tuulekoja poolse sissekäigu ukse piirlaudadest ja karniisist – laudis jookseb karniisitsale peale (vt. foto 8). Laudis on üldiselt heas seisukorras, küll aga on värv suures osas pragunenud.

Hoone kirde-ja loodesuunalistesse nurgapostidesse on rähn augud toksinud (vt. fotod 9 ja 10). Tõenäoliselt on postides kahjurid. Kahjurite tõrjeks tuleks puitu immutada puidukaitsevahenditega, seejärel tekkinud augud kas täis pahteldada või plommida kahjustunud koht uue puiduga ja seejärel uuesti kruntida ja värvida.

7.4 KATUS

Katusekonstruktsioon – postidele toetuvad sarikad ja pennid - pärineb hoone ehitusajast, kuid puit on hästi säilinud ja pööningu osas kahjustusteta. Küll on hoonel paar penni puudu ja üks penn on katkestatud korstnajala kohalt - võib järeldada, et korsten ja korstnajalg on ehitatud hiljem ja seega segav penn sobivast kohast katkestatud. Tuleks välja selgitada, kas pennide puudumine on oht hoone püsivusele, vajaduse korral paigaldada uued pennid.

Katusekattteks on eterniittahvlid, mis paigaldati 1996. aastal. Enne seda oli hoonel väikestest eterniitahvlitest katus (paigaldatud 1950. aastatel) ja kõige enne rookatus. (4, lk. 16, 12, 6) Eterniittahvlid paistsid välise vaatluse järgi korras olevat. Kõige probleemsem koht on neelukoht tuulekoja katuse juures, kus kahe eterniittahvli liitekoht on lai, (vt. foto 11) mistõttu võivad tekkida niiskuskahjustused katuse kandekonstruktsioonile. Neelukohtadesse tuleks paigaldada neeluplekid, et vältida edaspidiseid niiskuskahjustusi.

Kuna hoonel puudub vihmavee äravoolusüsteem, siis on räästalauad vihmaveest kahjustada saanud. Kõige välimised räästalauad on kõige rohkem kahjustunud, hoone nurkades ja katuse neelukohtades on need ka pehkinud ja tuleks välja vahetada. (vt. foto 12)

Sarikaotstes on hoone stiiliga ühilduvalt kasutatud „hambamotiivi“. Sarikaotstel on samuti märgata niiskuskahjustusi ja sellest tingitud hallitusseent. (vt. foto 11) Sarikaotsi tuleks puidu mädanemise ja seente vastu pritsida antiseptikuga ja pärast kuivamist uuesti üle värvida.

Korsten (vt. foto 13) on ehitatud silikaattelistest, näib et mingil ajahetkel on seda kõrgemaks ehitatud – pealmised kivid tunduvad uuemad ja mördi seisund parem.

7.5 AKNAD

Köstrimaja kõige iseloomulikumad detailid ongi tema ukсед-aknad ja neid ääristavad piirlaudad. Piirlaudadel on sammasmotiiv, milletaolist ma ei ole varem nägema sattunud. Majal on 3 ühesugust 6-ruuduga puidust originaalakent (vt. joonis 4 ja foto 14), mida ääristavad külgedelt piirlaudad ja ülevalt karniis. Säilinud on ka algupärased nurgikud ja sulused. Akende üks ruut avaneb õhutusaknana, aknaklaasid on kititud.

Originaalakendel on säilinud veeplekid, kuid ümberehituste käigus laiendatud aknal veeplekk puudub, nagu ka aknaalused puitdetailid.

Akende seisukord on hea, ülevärvimist niipea ei vaja.

7.6 UKSED

Välisüksed ei ole säilinud, praegu on usteks osaliselt laudisega kaetud puidust sileüksed (vt. joonis 5 ja foto 15). Võib siiski arvata, et köstrimaja välisüksed olid analoogsed preestrimaja välisustega (vt. foto 16), kuna muudes detailides (akende ja uste piirlaudad, karniisid, siseüksed) on hooned põhimõtteliselt identsed. Seega võib tulevikus uste väljavahetamise soovi korral köstrimaja ukсед valmistada analoogselt preestrimajale.

Tuulekojal, mis on ehitatud hiljem kui hoone põhimaht, on samasuguste detailidega ukse äärisdetailid kui põhjapoolse sissepääsu ukсел, kuid puudub valgmik. Põhjapoolse ukse valgniku klaasijaotus ühtib preestrimaja välisuste valgmikeyga.

Siseüksed on sarnaselt välisustega nelja tahvliga ukсед. Köstrimajas on neid säilinud kaks – lõunapoolne tuulekoja ja esiku vaheline uks ning põhjapoolse esiku ja toa vaheline uks. Ukselingid on uuemad. Lõunapoolsel ukсел on valgmik ja ülemised tahvlid on vahetatud klaaside vastu (vt. foto 17). Värvisondaži abil tuleks teha kindlaks uste originaalne värvilahendus, seejärel eemaldada vana värvikiht. Uste pind tuleb lihvida ja tolmust puhastada ning kruntida linaõlivärviga. Seejärel värvida õlivärviga 1-2 korda lastes värvikihtidel korralikult kuivada.

7.6 VÄLISVIIMISTLUS

Köstrimaja kunagise elaniku Valeria Kallingu mäletamist mööda olevat köstrimajal olnud värvimata palkseinad (4, lk 10). Praegune elanik Evi Ringmäe mäletab, et 1988. aasta sügisel sisse kolides olid palkseinad rootsipunaseks värvitud. 1988. aastal sai maja laudvooderduse, maja praegune värvilahendus on Evi Ringmäe enda looming.

Praegune värvilahendus rõhutab hoonele iseloomulikke detaile nagu on maja nurgapostid, sarikate otsad, akende-uste piirlauad ja karniisid (vt. foto 18). Kõrvalasuva preestrimaja värvilahendus pärineb varasemast ajast – tegu tundub olema linaõlivärviga ja kõik detailid ja ukсед on saanud seintega ühte tooni helerohelise värvikatte. Kui uskuda 1936. a kiriku kirjavahetust, mille kohaselt „...seisavad nüüd suvel suured remondid ees, s.o. kiriku kapitaalne remont ja preestri maja värvimine.“, siis pärineb preestrimaja värvikiht aastast 1937.(1)

Värvi pragunemine on ulatuslikum lõunakaares, seda just päikesekiirguse lagundava toime tõttu.

Enne fassaadide ülevärvimist tuleks laudis mustusest puhtaks pesta, korralikult puhastada vanast värvist, mis on suures osas pragunenud ja lahti koorunud (vt. foto 19). Seejärel lasta laudisel kuivada ja mõne aja pärast üle värvida kruntvärviga, hiljem õlivärviga.

8. KOKKUVÕTE

Kui tekib soov hakata hoonet originaalilähedaselt taastama, siis selle hoone puhul oleks see lihtne – palju on olemas andmeid hoone esialgse väljanägemise kohta, samuti saab kasutada sama kompleksi kuuluvat sarnases stiilis preestrimaja eeskujuna. Preestrimaja on küll halvemas seisukorras, kuid just vahepealsetel aegadel väiksemas mahus läbi viidud remonttööd ja ümberehitused on mööda läinud paljudest algupärastest lahendustest, nagu näiteks laudpõrandad, talalaed, enamuses allesolevad siseuksed, välisuksed ja aknad.

Võimalik, et köstrimaja korrastamisel tuleks lähtuvalt praegusest elamufunktsioonist mõningal mőtiskleda selle üle, kas taastada just rookatus ja kas minna tagasi tõrvatud palkide juurde. Uhked akende-uste piiraluad nõuaksid justkui laudist, mida tõenäoliselt omal ajal kokkuhoiu mõttes hoonele ei paigaldatud.

Hetkel on kiriku omandusse kuuluva hoone seisukord suhteliselt hea, väga suuri kahjustusi ei ole, kuid korrastamist nõuavad näiteks katusekate ja laudvooderdus.

9. KASUTATUD ALLIKAD

1. Eesti ajalooarhiivi materjal 1655.3.606. Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Sinod Tornimäe koguduse kohta. 1921-1942.
2. Plaat, J. Saaremaa kirkud, usuliikumised ja prohevetid 18.20. sajandil. Tartu, 2003.
3. Ringmäe, E. Üleskirjutus. 7. aprill 2007.
4. Ringmäe, M. Tornimäe Apostliku Õigeusu kiriku köstrimaja. Saaremaa Ühisgümnaasiumi uurimustöö, 2002.

INVENTEERIMISKAART

Saaremaa, Põide vald,
Tornimäe küla, Kiriku

Miljööväärtuslik ala/asum	--
Kaitstuse aste	--
Hooneliik	Puitmaja
Projekti autor	H. Scheel
Projekteerimis-/valmimisaeg	1873/1874

Hoone kirjeldus:	1-korruseline rõhtpalkidest hoone 19. saj. lõpust. Koosneb ristkülikukujulisest viilkatusega põhimahust ja hilisema juurdeehitusena viilkatusega tuulekojast.
Vundament	Paekivi

Kelder:	Puudub
Seinad(konstruksioon ja viimistlus):	Rõhtpalk, kaetud laudisega
Trepikoda:	--
Katus (tüüp ja kattematerjal):	Viilkatus, eterniit
Korstnad:	Silikaattellis
Arh. elemendid ja dekoor:	Klassitsistlikud akende ja uste piiralaud. Profiiliga sarikaotsad.
Varikatus:	Hilisem lisandus, lihtne eenduv varikatus, eterniisist katusekattega.
Uksed:	Originaaluksed ei ole säilinud, puidust sileuksed.
Aknad:	6 ruuduga vertikaalaknad.
Ümberehitused:	Lõunapoolse lisandunud tuulekoda; 20. saj. II p. tuulekoja aken ja ühe akna laiendus.
Piirded:	--
Haljastus:	
Rajatised:	saun
Täisehitusprots.	24%
Krundi pindala:	1033
Korruselisus:	1+pööning
Hoone kõrgus meetrites	Räästas ca 3,4 m, hari ca 6
Hoone ehitusalune pind	66,1
Hoone paigutus krundil	Krundi läänepoolses servas.
Korterid/hoonesisene ruumijaotus	Hoone keskkoha läbib umbes 2 meetri laiune koridorivöönd, mis oli liigendatud esikuteks ning sahvriks. Mõlemale poole koridori jääb 2 eluruumi.
Ajalooline info	Hoone on algusaegadel olnud köstrite elamu.
Arhiivimaterjalid ja publikatsioonid:	--
Seisukorra hinnang	Hea
Väärtushinnang:	Arhitektuurselt väärtuslik
Kasutusrezhiim:	Originaaliksed-aknad ja nende piiralaud säilitada, hoone mahtu mitte muuta.
Väljastatud ehitusload	--
Kehtivad ja/või algatatud detailplan.-d	--

Foto 1. Köstrimaja

Foto 2. Tornimäe Apostliku Õigeusu kirik

Foto 3. Preestrimaja

Foto 4. Saun

Foto 5. Köstrimaja uus ja laiendatud aken

Foto 6. Pööningu aken

Foto 7. Sokkel

Foto 8. Laudis jookseb ukse karniisile peale

Foto 9. Rähni töö

Foto 10. Rähni töö

Foto 11. Neelukoht

Foto 12. Lagunenud räästalauad. Katusekatte alt paistab eelmise eterniitkatte tükke.

Foto 13. Korsten

Foto 14. Köstrimajale iseoomulik aken

Foto 15. Köstrimajale iseloomulik välisuks

Foto 16. Preestrimaja välisuks

Foto 17. Köstrimaja säilinud siseuks

Foto 18. Köstrimaja

Foto 19. Pragunenud seinavärv